

Харитонюк Вікторія

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 014 Середня освіта (Географія)
Житомирського державного університету імені Івана Франка

науковий керівник: **Яковлева Валентина**,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри екології та географії
Житомирського державного університету імені Івана Франка

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ПРОФІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Відповідно до Державного стандарту освіти, першочерговим завданням розвитку освіти є впровадження сучасних інноваційних технологій, забезпечення подальшого вдосконалення освітнього процесу, доступності та ефективності освіти, підготовки молодого покоління до життя в інформаційному суспільстві.

Змінюється суспільство, в якому ми живемо, разом з ним і пріоритети. Поряд з ними змінюються і цілі географічної освіти. XXI століття вимагає від учителів географії не стільки «наповнити» учнів всілякою інформацією, скільки навчити їх умінням самостійно здобувати та аналізувати необхідні географічні матеріали. На перше місце виступають завдання формування особистості, здатної до подальшої самоосвіти.

Кожна епоха має свої потреби, ставить свої питання, ставить свої вимоги, а суспільство визначає для себе відповідні цілі. Це вимагає виховання розумних, активних фахівців, здатних вільно орієнтуватися в законах економіки, жити і працювати в ринкових умовах, швидко приймати виважені рішення, нести відповідальність за їх наслідки, вирішувати проблеми, щоб вивести нашу державу на рівень розвинених країн світу. Для досягнення цієї мети має відбутися перехід від школи здобуття знань до школи життя, школи творчого мислення й активної соціальної дії. Вирішити цю проблему можна шляхом використання новітніх інноваційних технологій у навчальному процесі для викладання предметів та формування компетентностей, необхідних для сучасного життя.

Традиційні технології навчання географії можуть бути недостатньо ефективними для сучасних учнів, які виростили у цифрову епоху. Крім того, географія – це наука, яка вимагає активного дослідження та здатності до критичного мислення. Інноваційні технології можуть допомогти учням отримати доступ до актуальної інформації, взаємодіяти з людьми з різних куточків світу та розширити свої географічні знання.[4]

Технології навчання виникли давно й існують на сучасному етапі розвитку освіти всіх дисциплін у школі. Саме за допомогою технологій входить у світовий простір нова система освіти в Україні.

Поняття «технологія» для географічної освіти є новим, оскільки частіше воно зустрічається у педагогічній літературі В. Ю. Стрельнікова та І. Г. Брітченка. Воно складається із двох слів: «техно» – майстерність, «логія» – вчення, слово. Отже, слово «технологія» означає «вчення про майстерність». Термін став загальноприйнятим у 1940-х роках і став асоціюватися з використанням нових аудіовізуальних засобів навчання. У 1960-х роках поняття «освітня технологія» розглядалося з точки зору програмного навчання та застосування комп'ютерних технологій у навчанні [3].

Термін «педагогічні технології» почав використовуватися все частіше з початку 1980-х років. Під педагогічними технологіями слід розуміти: систему вказівок щодо використання сучасних методів і засобів навчання; цілеспрямоване використання сучасних методів і засобів для підвищення ефектів навчання; загальний процес визначення цілей, планів і програми дій та навчальних методів. Кожен із цих підходів має право на існування, оскільки охоплює різні аспекти навчального процесу [1].

Поняття «інновація» означає оновлення процесу навчання, яке в основному залежить від внутрішніх факторів. Воно є запозиченим, підкреслюючи мотиваційну сторону навчання з дотриманням відстані від чергових «переможних методик», які повинні дати максимальний ефект за короткий проміжок часу незалежно від індивідуальних та вікових особливостей учнів, їхніх цілей, здібностей та ін. [5].

Застосування інноваційних технологій в процесі вивчення шкільного курсу географії сприятиме покращенню засвоєнню матеріалу, підвищенню мотивації учнів та створенню більш ефективного навчання.

Успіх впровадження інноваційних технологій у навчання залежить від підготовки вчителя, його готовності до використання нових методів і підходів навчання, а також наявності необхідної інфраструктури для реалізації таких технологій у навчальному процесі.[2]

Для визначення рівня навчальних досягнень учнів з географії, а саме засвоєння теоретичного матеріалу, роботах з контурною картою, оволодіння вміннями та навичками на практичних роботах, нами було проведене експериментальне дослідження у 8-А класі на базі загальноосвітньої школи. Клас нараховував 20 дітей із приблизно однаковим рівнем розвитку. Учні навчаються за підручником з географії для 8 класів загальноосвітніх навчальних закладів (автор Пестушко В. Ю.).

У ході експериментальної роботи ставили перед собою такі завдання:

- 1) підібрати діагностичні методики;
- 2) провести діагностику.

Завдання констатувального етапу дослідження:

- 1) виявити критерії та показники рівня навчальних досягнень учнів з географії у 8 класі за розділом «Географічна карта та робота з нею»;
- 2) визначення результатів діагностики рівня навчальних досягнень в учнів 8 класу за розділом «Географічна карта та робота з нею».

При оцінці навчальних досягнень учнів з географії необхідно враховувати:

- правильність і науковість викладення матеріалу, точність вживання географічної та картографічної термінології, повноту розкриття понять і закономірностей;
- логічність, доказовість у викладенні матеріалу;
- ступінь самостійності відповіді;
- ступінь сформованості загальноосвітніх, інтелектуальних та специфічних умінь.

Виходячи з аналізу наукової літератури, Державного стандарту базової середньої освіти, підручників та методичних матеріалів для учнів 8 класу, була проведена діагностика, під час якої доцільно керуватися критеріями та показниками, які необхідні для визначення рівня навчальних досягнень учнів 8 класу з географії.

Після виділення критеріїв, показників та рівнів засвоєння навчальних досягнень учнів 8 класу за розділом «Географічна карта та

робота з нею», враховуючи методики, які були описані раніше, отримали такі результати дослідження.

Результати діагностики рівня засвоєння навчальних досягнень з географії учнів 8 класу за розділом «Географічна карта та робота з нею» представлені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.

Результати діагностики рівнів засвоєння навчальних досягнень учнів 8 класу з географії за розділом «Географічна карта та робота з нею»

Критерії	Рівні сформованості					
	Низький		Середній		Високий	
	A3	%	A3	%	A3	%
Засвоєння теоретичного матеріалу	6	30	9	45	5	25
Робота з контурною картою	10	50	8	40	2	10
Оволодіння вміннями та навичками на практичних роботах	5	25	12	60	3	15
Загальне	7	35	9,7	48,3	3,3	16,7

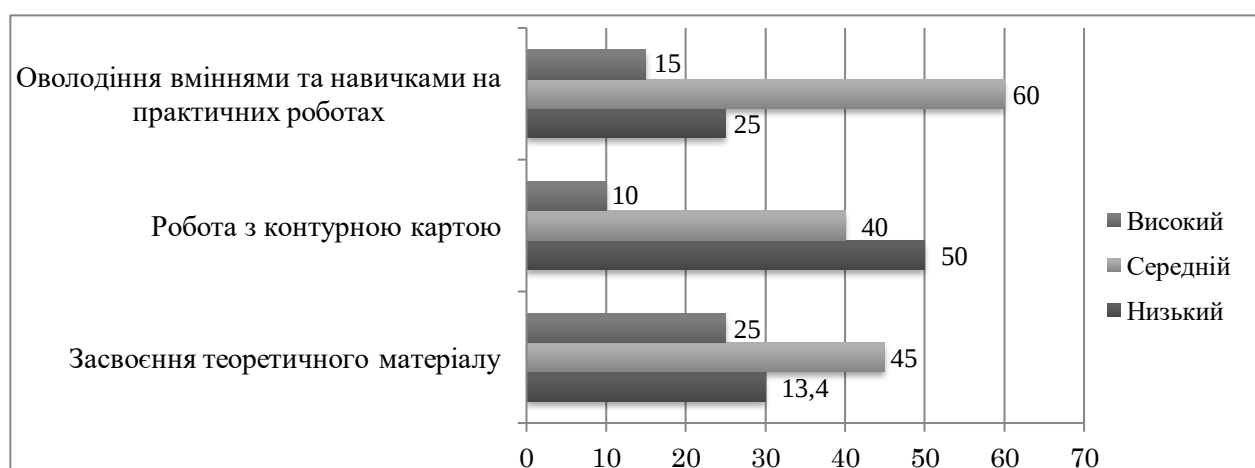

Рис. 1. Розподіл рівнів засвоєння навчальних досягнень учнів 8 класу з географії за розділом «Географічна карта та робота з нею»

Отже, провівши дослідження рівнів засвоєння навчальних досягнень з географії учнів 8 класу за розділом «Географічна карта та робота з нею», з'ясували, що 30 % дітей засвоюють теоретичний матеріал на низькому рівні, 45 % учнів мають середній рівень, 25 % – низький рівень. 50 % дітей мають низький рівень роботи з контурною картою, 40 % мають середній рівень, 10 % – високий рівень. Оволодіння вміннями та навичками на практичних роботах: 35 % дітей мають низький рівень, 60 % мають середній рівень, 15 % – високий рівень.

Отже, інноваційні технології навчання географії в школі спрямовані на покращення ефективності та результативності навчання, розширення можливостей учнів і сприяння активному засвоєнню географічних знань.

Список використаної літератури

1. Яковлева В.А., Власенко Р.П., Андрійчук Т.В. Особливості педагогічного моделювання у процесі вивчення курсу «Україна і світове господарство». Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2020. Вип. 78. С. 253–258.

2. Яковлева В.А., Власенко Р.П., Андрійчук Т.В. Сучасні технології у процесі навчання соціально-економічної географії України та світу. Інноваційна педагогіка. 2021. Вип. 38. С. 57–61.

3. Яковлева В. А. Власенко Р. П., Андрійчук Т. В. Методика навчання географії: інноваційні технології в процесі викладання географії у базовій та профільній школі. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». 2023. №. 3. С. 111-117.

4. Яковлева В. А. Науково-методичні основи формування пізнавальної самостійності учнів у процесі вивчення географічного курсу «Україна і світове господарство». В. А. Яковлева, Р. П. Власенко, В. С. Костюк, Т. В. Андрійчук. Інноваційна педагогіка. - 2020. - № 28. - С. 93-99.